

Põhja-Eesti Regionaalhaigla X sügiskonverents „Meditsiiniregistrid – vajadus või kohustus?“

Andres Soosaar – Eesti Arst

Konverentsi avanud sotsiaalminister **Hanno Pevkur** möönis, et nii meditsiinis kui ka teistes eluvaldkondades on järjest olulisem virtuaalses maailmas toimuv infovahetus. Meditsiiniregistrite talitlemisel tuleks leida sobiv tasakaal ühiskonna ja selle üksikliikmete huvide vahel, et ühelt poolt annaksid ühiskonna liikmed osa oma isiklikust terviseinfost ühiskonna käsutusse ning teiselt poolt ei kasutaks ühiskond suure vennana registreid oma liikmete ahistamiseks.

PERHi juhatuse esimees **Tõnis Allik** leidis oma sissejuhatavas sõnavõtus, et Eesti lähiajaloo on meditsiiniregistritel olnud paremaid ja halvemaid aegu, aga tänast seisu hindas ta pigem äraootavaks praegustes tegemistes ja paljulubavaks tulevikuvõimaluste vaatepunktist.

Konverentsi peasinejaks oli Soome Tervise ja Heaolu Instituudi professor **Mika Gissler**, kes andis oma loengus ülevaate nii terviseregistrite üldisest arenguloost kui ka konkreetsemalt nende käekäigust Põhjamaades. Prof Gissler on ühelt poolt väga hea meditsiiniregistrite asjatundja, kuid samas on ta olnud paljude Eesti registriloojate tähtsaks koostööpartneriks ja nõuandjaks. Ettekandja toonitas, et meditsiiniregistrid on väga oluliseks vahendiks meditsiinivaldkonna tunnetuslikus ahelas andmed – info – teadmised – tarkus. Et reaalses elus iseloomustab meditsiiniregistrite talitlust suur inerts ja muutuste tegemist suured raskused, siis vajavad registreid planeerimise ja käivitamise protsessid suurt hoolikust ja ettenäge-

likkust. Niisamuti on iga registri pidamisel ülimalt olulised tõhusad andmete kvaliteedi tagamise viisid ja vahendid. Soome meditsiiniregistrite haldamise andmekaitset ja eetikat tutvustades märkis prof Gissler, et riiklikesse isikupõhistesse registritesse andmete esitamiseks ei ole tarvis andmesubjektide informeeritud nõusolekut, kuid vastavad institutsioonid peavad avalikkust põhjalikult registritest ja nendesse kogutavatest andmetest teavitama, samuti on igal isikul õigus tutvuda tema kohta registritesse kogutud teabega ning seda ei ole lubatud kasutada konkreetset isikut puudutava otsuse tegemiseks.

Sotsiaalministeeriumi asekancler dr **Ivi Normet** tutvustas oma ettekandes Eesti tervisevaldkonna registrite olukorda üldisemalt. Kõigepealt kurtis ta, et Eesti terviseandmete infosüsteemid ei tööta selles mõttes ratsionaalselt, et nende kvaliteetseks toimimiseks piisaks ühekordsest andmete sisestamisest süsteemi. Niisamuti on jätkuvalt probleemiks olemasolevate terviseinfosüsteemide ebapiisav ühildumine. Samas märkis ta positiivse arenguna vajaliku õigusruumi ning selge registri loomise protseduuri olemasolu ning Tervise Arengu Instituudi rolli mitmete olemasolevate registrite arendamisel. Kindlasti tuleb uue terviseinfosüsteemi loomisel selgitada, kas sisulise poole pealt on mõistlikum luua register või andmekogu, ning silmas pidada ka selle asutamise ja pidamise rahalist külge, sest vajalikud summad on päris suured.

Konkreetsete näidetena tutvustasid prof **Helle Karro** Eesti meditsiinilist sünniregistrit ning dr **Tiia Ainla** Eesti müokardiinfarktregistrit. Kui esimene on tegutsenud edukalt juba alates 1992. aastast, siis teine jõuab alles peatselt pärast 10aastast pingutust ja erinevates vormides tegutsemist riikliku registri staatusesse. Prof Karro rõhutas, et senisest märksa enam oleks tarvis kogutud andmeid ka analüüsida, tulemusi avaldada ning nende alusel teha ka vajalikke otsuseid.

Vandeadvokaat dr **Ants Nõmper** tutvustas lähemalt meditsiiniregistritega seonduvat õigusruumi ning leidis samuti, et Eesti õigusruum ei ole kuidagi enam takistuseks heatasemeliste registrite loomiseks ja töös hoidmiseks. **Margus Püüa** andis ülevaate riigi infosüsteemist ning selle kasutamise võimalustest meditsiiniregistrite tarvis.

Visionäärina vaatles Eesti meditsiiniregistrite senist käekäiku ja tulevikku prof **Mati Rahu**, kes nägi ometi mitmeid karisid nende edasises arengus ning rõhutas väga vajadust senisest palju enam tegelda registrites olevate andmete kvaliteediga. Konverents lõppes arutlusringiga, kus dr **Sergei Nazarenko** püüdis kõigepealt täpsemalt piiritleda, mida registrite abil on kliinilises meditsiinis võimalik teha ja millised on registritest lähtuvad probleemid. Vajadust asjaliku ja mõelduka registrirealismi järele pakkusid oma kokkuvõtvates sõnavõttudes välja ka teised konverentsi ettekandjad.

andres.soosaar@eestiarst.ee